

HS mielipide

Sote-esitykselle ei tukea pohjoismaista

Palvelujen osalta pohjoismaisessa mallissa on kaksi peruselementtiä, lähipalvelut lähellä ihmistä ja päätöksentekoa sekä erityispalvelujen keskittäminen laadun ja suuruuden ekonomian hyödyntämiseksi.

Tanskassa linjauksena on jo pitkään ollut ”yksi ovi julkisiin palveluihin”, ei ole Kelaa eikä TE-toimistoja, vaan kunnat hoitavat käytännössä kaikki ihmisiä lähellä olevat palvelut työllisyyden hoitoa myöten. Kuntien vastuita ja velvoitteita on jatkuvasti kasvatettu. Valittu linja on laajalti hyväksytty, eikä loppua näy sillä jonkun tahon on palveluista joka tapauksessa vastattava. Passikin haetaan nykyisin omasta kunnasta. Sairaalatointa Tanskassakin keskitetään tavoitteena noin 20 supersairaalaa.

Ruotsi luopui maakunnista 2019 alusta lukien. Nyt on 21 kuntalakiin perustuvaa aluetta, jotka vastaavat terveydenhuollosta ja 290 kuntaa sosiaalipalveluista. Ruotsin sote uudistuslinjausten (SOU 2016/2) mukaan tarkoituksena on siirtää osa perusterveydenhuollosta jatkossa kuntiin vahvistamaan ikäihmisten palveluja. Entiset sdp ministerit Lars Enqvist ja Lars Erik Löfven vaativat DN kirjoituksessaan 28.12. sairaalatoimen siirtämistä valtion- ja perusterveydenhuollon kuntien vastuulle samalla kun alueista tulisi luopua kokonaan. Norjassa on meneillään palvelu-uudistus, jonka perusajatus on kuntarakenteen tiivistäminen ja kuntien merkityksen vahvistaminen niin, että myös perusterveydenhuolto olisi kuntien vastuulla. Sairaalatointa keskitetään, kuten kaikkialla muuallakin.

Mitä pienemmäksi kuntavastuita supistetaan, sitä suuremmaksi tulevat vaatimukset jostain uudesta hallinnosta. Merkilläpantavaa on, että yhdessäkään muussa pohjoismaassa ei keskustella sotesta, vaan on erityispalvelut ja sitten lähipalvelut, jotka pidetään lähellä ihmistä ja päätöksentekoa nimenomaan siksi, että ne integroituvat olennaisesti muihin paikallisiin vastuisiin, kuten yhdyskuntarakenteen kehittäminen, asuminen, liikenne, kulttuuri ja vapaa-aika sekä erityisesti kuntien kasvaviin työllisyyden hoidon vastuisiin. Tämä suunta on myös EU:n läheisyysperiaatteen mukainen.

Jos mennään ihminen edellä, ensin on katsottava, mikä taho on paras järjestämään mitkäkin palvelut ja sitten luoda toimijoiden välille kannustimia niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti. Tätä menoa Suomi ottaa pitkän askeleen pois pohjoismaisesta hyvinvointijärjestelmästä, jota useimmat sanovat kannattavansa - ainakin juhlapuheissa.

Reijo Vuorento, Helsinki